

BULVARAS

Autorės archyvo nuotr.

Lietuvių dailininkų pleneras Atėnuose

Dailininkai, būdami ir tapydami šią visą vasarą Pašatrijės pleneruose, vis sakydavo: „Laukiame plenero Atėnuose!“ Ir štai praėjusią savaitę baigėsi Atėnų pleneras.

Birutė LIŠKAUSKIENĖ

Poseidono šventyklos pavėsyje

Atsisveikinome su Graikija visai nenuliūdę, nes juk spalio mėnesį patyrėme beveik tris savaites tikrą karštą vasarą, kurios šiais metais taip ir nebuvo Lietuvoje. Vos ne kasdien maudėmės labai sūrioje Egėjo jūroje. Buvo tikras pleneras po atviru dangumi, reikėjo net ieškoti pavėsio prie Poseidono šventyklos Sunijoje, kuri vadinama pasaulio kraštu, prie Artemidės šventyklos netoli Porto Rafti paplūdimio ir namuose, Atikos Pianijoje, kur visas tas tris savaites gyvenome pas Graikijos simfoninio orkestro muzikantą fagotistą Spyros Argyropoulos ir jo sutuoktinę Liną, taip pat menininkę.

Plenerė dalyvavo dailininkai iš Lietuvos: vilniečiai Diana Zviedrienė ir Marius Abramavičius, kaunietė Ina Adomaitienė, kernavietė Ilona Dajutaitė-Janulienė ir atėnietė Lina Petrauskienė. Parodoje, kurią padėjo suorganizuoti Lietuvos ambasadorius Graikijoje Rolandas Kačinskas, prisijungė dar viena lietuvių tapytoja Rolana Čekauskaitė, gyvenanti Salonikuose.

Vykdami į Graikiją įsivaizdavome, kad gyvensime Atėnuose, šešių milijonų gyventojų mieste, tarp dulkių, mašinų, daugybės žmonių, o iš tikrųjų visi patekome į gamtos rojų, lmitos kalno papėdėje, sode, kur po langais medis nukoręs šakas su citrinomis, kur veda

vaisius mandarinai ir ir abrikosai, kur tuo metu noko vynuogės, alyvuogės, figos, granatai, migdolų ir pistacijų riešutai, kur kvepėjo lauro lapais, bazilikais ir rozmariniais, kur prinokę žemėn krito laukinių kaktusų saldūs, sultingi vaisiai.

Patyrėme šeimininkų didžiulį sveitingumą, meilę, dėmesį ir rūpestingumą. Spyros grojo fortepijonu savo lyrines kompozicijas, dailininkai klausėsi ir tapė sode slėpdamiesi nuo karštos saulės vaismedžių paukščiūse. Tai buvo žodžiais nenusakomas dvasinis komfortas.

Džiaugsmą teikė antikinis menas

Tačiau didžiausią įspūdį ir kartu džiaugsmą mums teikė antikinis menas, kuris ilgus metus buvo pažintas tik iš knygų. Pamatyti gyvai kariatides, milžiniškas šventyklų kolonas, tikrą baltą marmuro Afroditę ir daugybę kitų jau tris ar penkis tūkstantmečius skaičiuojančias skulptūras, vaikščioti Aristotelio ir Platono pramintais takeliais, rymoti prie Sokrato kalėjimo kameros, vaikščioti po Akropolį ir agoras buvo ne realu, tai buvo tiesiog sapnas, didžiausias svajonės išsipildymas. Dailininkai vaikščiojo po aštuonis, dvyliką kilometrų per dieną pėsčiomis, nejausdami kojų, nes išalkusios antikinio pasaulio vaizdų akys neleido joms pavargti.

Graikijoje yra viskas, ką dailininkai labiausiai myli. Tai turkio spalvos skaidri jūra, kalnai, saulė,

šiluma, įspūdinga laukinė gamta, kur agavos žiedas keturių penkių metrų aukščio, švieži ir nepaprastai gardūs įvairūs vaisiai, kurio skonio nepažinsi, jei nebūsi buvęs šalyje, kur jie noksta.

Lankėmės pas vietinius dailininkus, jų dirbtuvėse. Pas Končitą ir Antigoną, kur teko būti, matėme sodus su baseiniais, gėles, tiesiog kiekvienos vis kitokius rojus kampeliuose. Dailininkų plenerai Graikijoje nėra įprastas dalykas. Jie, žinoma, susitinka pabendrauti, apskieisti nuomonėmis apie kūrybą ar idėjomis, naujomis technologijomis, bet ne tapyti kartu. Tai jiems nebūtina. Na, o didmiesčio žmonių gyvenimo tempas jaučiasi lėtas, kažkoks atsipalaidavimas, nėra jokių įtampų. Jie ir streikuoja linksmai, be triukšmo.

Po parodos Graikijos lietuvių suvažiavime Acropolis svečių rūmuose, Lina Petrauskienė mūsų dailininkams suorganizavo vienos dienos kelionę į Graikijos pusiasalyje Paleponese esantį Lusijo tarpekį su kriokliais. Nuvažiavome autobusu iki tarpeklio, o tada kalnų serpantiniais toliau iki krioklių pusnė vežė nedideliuose krovinių automobiliu atviruose kėbuluose. Keista patirtis buvo, kai vienoje pusėje bedugnė, o kitoje kalnas. Įdomu buvo pažinti kalnų kaimo žmonių gyvenimą, vaišintis ožkos sūriu, avienos troškiniu, gaivintus vynuogių vynu bei bendrauti su visuomet besišypsantiems graikais.

Lietuvė – Atėnuose

Lina Petrauskienė gyvena Atėnuose jau dešimt metų ir puikiai mokėdama graikų kalbą,

jau gerai pažįsta tenykščius papročius, tradicijas ir viskas jai priimtina, artima, miela ir gerbtina. Labiausiai Linai patinka žiema, gamta, maistas ir žmonės. Ji pastebėjo, kad Graikijoje išlikę stiprus šeimos kultas, kas skirtingai nuo Lietuvos, kur jaučiamas vis didesnis susvetimėjimas, dažni šeimų susitikimai. Puikiai linksminasi negirtaudami.

Pasak Linos, graikai labai išsilavinę, geri oratoriai, ko negalėtų taip pasakyti apie Lietuvos politikus. Moterys labai išleptintos vyrų. Įprastas jiems kasdieninis flirtas, sakyti kom-

plimentus, bučiuoti nors pragyventa kartu tegul ir šešiasdešimt metų.

„Yra tėvynės ilgesys, bet jis nekankina, nes žinau, kad visada galiu parvažiuoti, – sako Lina. – Nors jau pakankamai ilgai gyvenu, bet kiekvienais metais vis sunkiau praprasti prie vasaros sauros ir karščių. Reikia daug vandens, o ji, kaip žinia, reikia tapyti.“

Štai tokia yra mums tolimoji, bet labai miela Graikija.

Šiuo metu lietuvių dailininkų plenerė sukurtų tapybos darbų paroda vyksta Atėnuose, Lietuvos ambasadoje.

Į Šiaulius atvyksta legendinis žurnalistas ir publicistas L. Stepanauskas

Kultūros tiltų statytoju tituluojamas žurnalistas Leonas Stepanauskas be gausių publikacijų apie Tomą Maną, Islandiją, Anykščių krašto šviesuolius, žymiusius baltistus etc. taip pat sukūrė žodžius D. Dvariono dainai „Žvaigždutė“.

Lapkričio 7 d. 17.30 val. Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje – žurnalisto Leono Stepanausko knygos „Filosofas ir rašytojas Vydūnas po Tilžės žūties“ sutiktuvės. Dalyvaus autorius. Renginio vedėja Vydūno draugijos narė Jurgita Gedminienė. Renginio svečiai: Vydūno draugijos pirmininkas T. Stanikas, gimnazistė A. Kavaliauskaitė, K. Valčiukienė (sopranas) ir S. Vaičiūlionis (akompanuotojas), Šiaulių tunto skautas S. Staponkus.

Leonas Stepanauskas gimė 1925 metais Kaune. Vilniaus universitete studijavo germanistiką. Nuo 1963 m. gyvena Berlyne 1963-1967 metais jis buvo Vokietijos DR kelionių biuro turistinių grupių vadovas ir reklaminių filmų režisierius. 1968-1995 dirbo Berlyno TV redaktoriumi ir režisieriumi.

Dirbdamas Vokietijoje visada palaikė aktyvius kūrybinius ryšius su Lietuva, stengėsi rasti ir išplėtoti temas, jungiančias Lietuvą su Vokietija. Jo pagrindinė tyrinėjimų tema – vokiečių ir lietuvių literatūriniai ir kultūriniai ryšiai. Taip į jo kūrybą atėjo Tomas Manas, Vydūnas, Viktoras Falkenhahnas, kiti.

L. Stepanauskas nuo 1975 m. yra Tomo Mano draugijos Ciuriche narys. Vienas iš Baltistikos komisijos buvusioje VDR steigėjų. Vokietijos Baltistų mokslinio susivienijimo valdybos narys, Vydūno draugijos garbės narys. Lietuvos žurnalistų sąjungos narys.

L. Stepanauskas propaguoja Vokietijos ir Lietuvos kultūras: Lietuvoje – vokiečių kultūrą, susijusią su Lietuva, Lietuvoje jau daug metų yra tikrasis kultūros ambasadorius, sklaidžia Lietuvos kultūrą, dalyvauja visuose moksliniuose sambūriuose, susijusiuose su baltistika. Didžiulis jo nuopelnas – Tomo Mano namelio išgelbėjimas Nidoje. Dabar jis – vienas ryškiausių kultūros centrų.

Gyvenimas L. Stepanauską su-

vedė su Vydūnu. Paties Vydūno jis nematė, bet likimas suvedė su jo mokiniu Berlyno Humboldtų universiteto polonistikos ir baltistikos profesoriumi Viktoru Falkenhahnu. Jis atrado daug medžiagos, susijusios su Vydūno gyvenimu Detmole, Vokietijoje. Rado Vydūno laiškus, kuriuose pasakoja apie jo paskutiniuosius metus, praleistus Detmole. Apie tai jis jau skelbė vokiečių spaudoje. Dabar apie tai išleido atskirą knygą.

Leonas sukaupe daug Vydūno rankraštinių palikimo – laiškų, nuotraukų, susisiekė su žmonėmis tu vietoviu, kur gyveno Vydūnas, buvo šeimininke, sutvarkė visą šį lobį ir padovanojo Lietuvos literatūros ir autosaikos institutui, Vydūno draugijai.

L. Stepanauskas nusipelnė ne tik Vydūnui, bet ir Antanui Baranauskui, Vienuoliui. Glaudūs ryšiai sieja su „Šviesa-Santara“.

Kiti metai paskelbti Vydūno metais. Vokietijoje Vydūnas gražiai pagerbamas – turime ten nedidelį paminklą. Lietuvoje, deja, kol kas nėra Vydūno paminklo. Idėjų pakanka, bet kyla tam tikrų žmonių pasipriešinimas. (Loreta Nikolenkienė, Lietuvos žurnalistų sąjungos narys).

Parengė Laima TRUMPYTĖ

Amerikos skaitykloje – 1 JAV cento paroda

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje, Amerikos skaitykloje eksponuojama unikali kolekcija – 1 JAV cento, dar žinomo kaip Linkolno centas (Lincoln cent), monetų pavyzdžiai nuo jų išleidimo pradžios 1909 metais iki šių metų. Šią kolekciją surinko Amerikos lietuvių, paskatinti tautietės išsivės Danutės Mačernienės iniciatyvos. Paroda eksponuojama iki gruodžio 30 d.

2016 m. D. Mačernienė, išgirdusi apie idėją pastatyti „1 JAV CENTO“ skulptūrinį akcentą Šiauliuose ir taip įamžinti čia gimusio skulptoriaus V. D. Brennerio, 1 JAV cento monetos autoriaus, atminimą, susisiekė su šio meninio akcento autoriumi dizaineriu Viliumi Puronu. 2017 m. vasarą ji atvyko į Lietuvą ir perdavė šiauliečiams Amerikijoje surinktą cento monetų kolekciją – 256 monetas – kartu su leidimu eksponuoti ją parodose. Pasak D. Mačernienės, tai visų Amerikos lietuvių dovana šiauliečiams ir gražus jų meilės Lietuvai pavyzdys.

Linkolno cento averse dominuoja skulptoriaus Victorio Davido Brennerio sukurtas Amerikos prezidento A. Linkolno bareljefas. Įdomu, kad 1 JAV centas su Linkolno atvaizdu nepakito nuo jo kaldinimo pradžios. Keitėsi tik monetos reverso vaizdas: 1909–1958 m. buvo kaldinamos monetos su kviečių varpomis (Wheat cent), 1959–2008 m. – su Linkolno memorialu (Lincoln Memorial cent), 2009 m. buvo išleisti keli reverso variantai, skirti Linkolno 200-osioms gimimo metinėms (Lincoln Bicentennial cents), o nuo 2010 m. iki dabar – su Sąjungos skydu (Union shield cent).

Kolekcijoje yra po kelias tų pačių metų monetas, jeigu jos buvo nukaltos skirtingose kalyklose, kurios averse pažymėtos raidėmis D (Denveryje, Kolorado valstija) arba S (San Fransiske, Kalifornijos valstija).

Ekspozicija pradeda retomis senovinėmis 1 JAV cento monetomis su indėno galva (Indian Head cent), cirkuliavusiomis 1859–1909 m. Jas pakeitė šiauliečio V. D. Brennerio Linkolno centas.